

In 2010 vertrokken de laatste Zusters van Liefde uit Huize Mariëngaarde in Aarle-Rixtel, vanwege de plannen van de zorgorganisatie om er een geheel nieuw verpleeghuis te bouwen. Inmiddels staat Mariëngaarde leeg en is besloten dat de kapel niet meer als zodanig dienst zal doen. In opdracht van het provinciaal bestuur zorgde Zr. Dorothe Vink ervoor, samen met glaskunstenares Ellen Brouwers, dat de inventaris van de kapel van Mariëngaarde een passende nieuwe bestemming kreeg.

De ramen uit Mariëngaarde komen tot hun recht in de glazen gang in het Moederhuis in Tilburg.

Zien waar je bent geweest

Inventaris kapel Mariëngaarde krijgt nieuwe bestemming

“Als bestuurslid ben ik jarenlang nauw betrokken geweest bij Huize Mariëngaarde, onder meer bij de grootschalige verbouwing in 1987-1988. Daardoor ken ik het gebouw en de kapel van Mariëngaarde heel goed,” licht Zr. Dorothe toe waarom juist zij voor deze klus werd gevraagd. Samen met mevr. Ellen Brouwers toog Zr. Dorothe naar Aarle-Rixtel om de inventaris van de kapel, die tot de congregatie behoort, te bekijken

en er een herbestemming voor de zoeken. “Ellen ging mee om advies te geven over het verplaatsen van de glas-in-loodramen en de gebrandschilderde deuren in de kapel.”

Goede samenwerking

Het werd een prettige en waardevolle middag in Mariëngaarde. De samenwerking tussen de vrouwen verliep bijzonder goed, hoewel, of misschien wel juist doordat,

beiden de voorwerpen compleet verschillend benaderden. Waar Zr. Dorothé vooral de herkomst en het gebruik van de voorwerpen zag, keek Ellen met name naar de manier waarop ze gemaakt waren en hoe deze deel uitmaakten van de ruimte.

Indrukwekkende ramen

“Ik was meteen onder de indruk van de gebrandschilderde engelen in de kapeldeuren en de glas-in-lood vogels in de kapel en aula,” vertelt Ellen. Zr. Dorothé wist haar te vertellen dat de ramen met de duiven speciaal gemaakt zijn toen de kapel in Aarle-Rixtel gebouwd werd, zo rond 1966-'67. “De gebrandschilderde ramen met de engelen dateren van 1927 en komen oorspronkelijk uit de kapel van het Andreasklooster aan de Springweg in Utrecht. Bij de sluiting van ‘Andreas’ zijn die ramen opgeslagen in de kelder van het moederhuis aan de Oude Dijk. Begin jaren '90 zijn de ramen in de toegangsdeuren van de kapel van Mariëngaarde geplaatst. De kapel in Aarle-Rixtel werd in die tijd aangesloten op de nieuwbouw van het huis,” aldus Zr. Dorothé. “Vanwege die doorgang werd tegelijkertijd een aantal van de glas-in-lood ramen met de duiven uit de kapel gehaald. Zij kregen een plek in de aula van Mariëngaarde.”

Verleden en heden verbinden

“Die duiven moeten weer vliegen, ze moeten hoog en los in de ruimte hangen, was het eerste wat Ellen over de glas-in-loodramen in de kapel zei,” vertelt Zr. Dorothé. “Ze wilde ze graag een plaats geven in het Moederhuis.” “Dan zie je waar je geweest bent,” zegt Ellen vol geestdrift. “Die ramen zijn zo tijdloos en modern; het is prachtig, ambachtelijk werk. Door het glas te herstellen en ze een mooie plaats te geven, wilde ik het werk van de kunstenaar en de plaats die de ramen hebben gehad eren en ze aan een nieuwe generatie laten zien.”

Orgel en stoelen verplaatsen

Behalve de glaspanelen en glas-in-lood ramen waren er talloze andere voorwerpen waarvoor een herbestemming werd gezocht. “De stoelen uit de kapel zijn naar de parochiekerk in Moergestel gegaan; het orgel heeft inmiddels een plaats gekregen in de Mariakapel in Aarle-Rixtel zelf,” aldus Zr. Dorothé.

Voortvarend aan de slag

Een groot deel van de inventaris werd naar Tilburg overgebracht. Omdat de samenwerking met Ellen prettig verliep, vroeg

Foto boven: Achter de oude gebrandschilderde panelen zijn teksten in glas gezet in een hedendaags lettertype. De teksten zijn afkomstig uit de bundel “Liefde in je naam” van Charles van Leeuwen.

Foto rechts: Ook hier is tekst gebruikt om het beeld te versterken. De tekst onder de vogels komen uit een gedicht van Willem Hussem: “Voorzichtig heb ik de gevangen vogel uit de strik verlost. Ik laat hem vliegen. Hij geeft mij vleugels.”

Zr. Dorothé haar ook mee te denken over een geschikte plaats voor deze voorwerpen. Ze gingen voortvarend aan de slag. “Op een gegeven moment hebben we samen met potten en kandelaars lopen sjouwen,” lacht Ellen. Zr. Dorothé: “Het merendeel van de voorwerpen heeft inmiddels een mooie plek gekregen in het Moederhuis. De kruisweg bijvoorbeeld hangt nu in de gang die naar het ontmoetingscentrum toe leidt. Ook de zuiltjes in de glazen gang waarop nu beelden van Zr. Jesualda staan, zijn afkomstig uit Mariëngaarde.”

Vurig pleidooi

“Laat zien wat je aan erfgoed in huis hebt; berg het niet op. Houd het materieel en immaterieel religieus erfgoed niet bij je, maar draag het uit en laat het zien,” wil Ellen de zusters graag meegeven. “Om de waarde van dit erfgoed te kunnen behouden, moet het toegankelijk worden gemaakt voor nieuwe generaties,” is haar stellige overtuiging. Daarom gaf ze de gebrandschilderde ramen onder meer een moderne achtergrond en plaatste ze een dichtregel onder de glas-in-lood duiven. Bovendien stelde ze voor om bij alle voorwerpen uit

Mariëngaarde bordjes te hangen met daarop een korte toelichting over herkomst en functie ervan. “Dat leidt tot communicatie tussen mensen uit verschillende belevingswerelden. En het verleden wordt met het heden verbonden,” aldus Ellen. “Ik vind het belangrijk dat een deel van het erfgoed van de Zusters van Liefde op deze manier een plaats krijgt aan de Oude Dijk,” geeft Zr. Dorothé aan. “Zo kunnen anderen en ook wij zelf zien waar we geweest zijn.”

Christien Roovers

Mevr. Ellen Brouwers en Zr. Dorothé Vink

